

**ПІВДЕННИЙ ФІЛІАЛ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
«КРИМСЬКИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

ЖАРУН ОЛЕНА ВОЛОДИМИРІВНА

УДК 330.322.54:63

**ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ЇЇ ЕКОНОМІЧНА
ЕФЕКТИВНІСТЬ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ
ПІДПРИЄМСТВАХ**

08.00.04 - економіка та управління підприємствами

(економіка сільського господарства і АПК)

АВТОРЕФЕРАТ

**дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук**

Сімферополь – 2009

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Уманському державному аграрному університеті Міністерства аграрної політики України.

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент
Семенда Дмитро Костянтинович,
Уманський державний аграрний університет,
завідувач кафедри економіки.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Благодатний Володимир Іванович,
Херсонський філіал «Європейського університету»,
завідувач кафедри економіки та менеджменту;

кандидат економічних наук
Мір Абдул Каюм Джалал,
Південний Філіал Національного університету біоресурсів і
природокористування України «Кримський
агротехнологічний університет», доцент кафедри фінансів та
кредиту.

Захист дисертації відбудеться 26.06.2009 р. о 9 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 52.805.01 Південного Філіалу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Кримський агротехнологічний університет» за адресою: 95492, м. Сімферополь, смт. Аграрне, корп.1, ауд.105.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Південного Філіалу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Кримський агротехнологічний університет»: 95492, м. Сімферополь, смт. Аграрне, корп.1.

Автореферат розіслано 26.05. 2009 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

С.Я. Дементьєва

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Аграрний сектор економіки України нині потребує значних інвестиційних надходжень. Майже повна зупинка інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств, що мала місце упродовж 1991-2000 р., призвела до руйнівних процесів у продуктивних силах галузі, погіршення стану земельних ресурсів, зниження ефективності сільськогосподарського виробництва. Покращення цієї ситуації можливе не лише за умови відновлення повноцінної інвестиційної діяльності, а й забезпечення її активності, яка б дозволила компенсувати нестачу інвестування минулих років та покрити сучасні обсяги потреб в інвестиційних ресурсах. Проблема функціонування інвестиційної діяльності в сільськогосподарських підприємствах відрізняється особливою її складністю і багатогранністю, оскільки саме в ній поєднуються інтереси всіх суб'єктів господарювання.

Конкурентоспроможність аграрного виробництва в будь-якому регіоні України залежить від його інвестиційного забезпечення. Інвестиції потрібні підприємствам і організаціям для переходу до стабільної господарської діяльності, для переозброєння виробництва, а також поліпшення якості продукції. Інвестиції є важливим джерелом формування фінансово - кредитних ресурсів країни, усунення локальних диспропорцій.

Питання теорії і практики інвестицій, формування джерел їх фінансування, дослідження інвестиційної діяльності підприємств вивчали зарубіжні вчені Дж. Бейлі, В. Беренс, Г. Бірман, К. Боулдінг, Ф. Луцз, П. Хавранек, У. Шарп та інші дослідники. Вагомий внесок в економічну теорію засад інвестиційної діяльності, оцінки економічної оцінки ефективності інвестицій та інвестиційної привабливості зробили вітчизняні науковці: В.Ф. Бесєдін, І.О. Бланк, В.І. Благодатний, В.Г. Блохіна, П.І. Гайдуцький, С.О. Гуткевич, О.І. Гутуров, М.Д. Денисенко, М.І. Долішній, І.О. Іващук, М.І. Кісіль, М.Ю. Коденська, О. В. Кущина, В.М. Кутузов, А.С. Музиченко, Т.В. Майорова, А.А. Пересада, П.Т. Саблук, В.Г. Федоренко та багато інших. Але значна частина питань, пов'язаних із дослідженнями суті, структури, ефективності інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств, ще залишається не розкритою, або потребує удосконалення. Це зумовлює вибір даної теми та засвідчує її актуальність.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно плану комплексного наукового дослідження Уманського державного аграрного університету і була складовою частиною програми «Адаптація організаційно-економічного механізму господарювання до соціально орієнтованих ринкових відносин в АПК» (номер державної реєстрації 0101V004493), в межах якої автором виконувався розділ "Напрями підвищення інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств".

Мета і задачі дослідження. Метою дисертаційної роботи є узагальнення та поглиблення теоретико – методичних засад та прикладних аспектів розвитку інвестиційної діяльності, розробка шляхів підвищення її ефективності, спрямованих на забезпечення сталого виробництва конкурентоспроможної

продукції сільськогосподарських підприємств. Для досягнення і реалізації поставленої мети були визначені та реалізовані такі завдання:

- узагальнено розроблені вітчизняними і зарубіжними вченими наукові основи сутності, критеріїв оцінки інвестиційної діяльності та її економічної ефективності;
- проаналізовано умови інвестиційної діяльності в сільськогосподарських підприємствах;
- оцінено ефективність інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств;
- розроблено прогноз інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств на перспективу;
- розроблено економіко-математичну модель для встановлення оптимального розміру інвестицій в сільськогосподарські підприємства кожного типу спеціалізації та регіону в цілому;
- визначено пріоритетні напрями підвищення ефективності інвестування.

Об'єктом дисертаційного дослідження є процес забезпечення інвестиційної діяльності та підвищення її ефективності в сільськогосподарських підприємствах.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і прикладних питань щодо вискоефективного використання інвестицій в сільському господарстві.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою досліджень є загальнонаукові та спеціальні економічні методи пізнання явищ і процесів. У процесі виконання дисертаційної роботи використовувалися такі методи економічних досліджень: діалектичний та абстрактно-логічний (для теоретичного узагальнення та формулювання висновків); історичний (при визначенні основних історичних етапів методики оцінки ефективності інвестицій); емпіричний (спостереження сучасного стану виробництва продукції сільського господарства і порівняння з показниками передових регіонів); статистико-економічні методи, зокрема, кореляційно-регресійний, групування (для проведення аналізу рівня й ефективності використання інвестицій в сільськогосподарських підприємствах різних типів спеціалізації); метод економіко-математичного моделювання (для знаходження оптимального плану розвитку сільськогосподарських підприємств регіону та вискоефективного використання інвестицій на перспективу).

Інформаційною базою дослідження були дані Державного комітету статистики України та Головного управління статистики у Черкаській області, інформаційно-аналітичні збірники Інституту аграрної економіки УААН, річні звіти сільськогосподарських підприємств Черкаської області, наукові публікації, норми і нормативи, особисті обстеження та спостереження, інформація з комп'ютерної мережі Інтернет.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в наступному:

вперше:

- обґрунтовано концептуальний підхід до інвестування сільськогосподарських підприємств, в основу якого покладено розробку стратегії для окремих типів спеціалізації господарств через впровадження інноваційних технологій, оптимізацію структури виробництва, що дає можливість найбільш повно враховувати потребу в інвестиціях та їх вискоефективного

використання при формуванні сталого виробництва конкурентоспроможної продукції;

- розроблена блочна економіко-математична модель для встановлення оптимального розміру інвестицій в сільськогосподарські підприємства, в якій кількість блоків відповідає сформованим типам спеціалізації сільськогосподарських підприємств регіону, що дає можливість всесторонньо враховувати особливості розвитку підприємств, розробити для них оптимальний план перспективної діяльності, реалізація якого забезпечить високоефективне виробництво та мінімальний термін окупності інвестицій.

удосконалено:

- методика визначення потреби в сільськогосподарській техніці та інвестиціях для підприємств різних форм власності при впровадженні ресурсозберігаючих технологій в галузі рослинництва;

- стратегію нарощування інвестицій на перспективу та шляхи забезпечення ними сільськогосподарських підприємств при різних сценаріях розвитку подій.

набули подальшого розвитку:

- методика рейтингової оцінки інвестиційного потенціалу сільського господарства регіону в цілому та в розрізі районів;

- наукове обґрунтування прогнозу потреби інвестицій сільськогосподарських підприємств;

- обґрунтування механізму інвестування сільськогосподарських підприємств через часткову підтримку держави, прибутків підприємств, кредитів та коштів працівників, зайнятих у даних виробництвах .

Практичне значення одержаних результатів полягає у виробничій спрямованості теоретичних розробок, можливості підвищення економічної ефективності інвестиційної діяльності у сільськогосподарських підприємствах шляхом введення енергозберігаючих технологій у рослинництві та інновацій у тваринництві. Положення дисертації можуть бути використані в діяльності сільськогосподарських підприємств, вітчизняних та іноземних інвесторів, які будуть розміщувати кошти у даній галузі. Окремі наукові положення та розробки автора доведено до практичного застосування, зокрема, вони використані у роботі Головного управління агропромислового розвитку Черкаської обласної державної адміністрації (акт № 12.01-344 від 5.12. 2008р.), Уманського управління агропромислового розвитку Уманської районної державної адміністрації (акт № 712/04-04-1 від 18.12.2008р.), Корпорації «Украгротех» Христинівського району (акт № 184 від 10.12.2008р.). Результати наукового дослідження використовуються у навчальному процесі Уманського державного аграрного університету для викладання дисциплін: «Інвестування», «Проектний аналіз», «Економіка підприємства» (довідка № 191 від 12.03.2009р.).

Апробація результатів дисертації. Положення дисертаційної роботи апробовані на міжнародних науково-практичних конференціях: Всеукраїнській науковій конференції молодих учених (м. Умань, Уманський державний аграрний університет, 2006р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Фінансові ресурси регіону: організація та управління» (м. Івано-Франківськ, Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника, 9-11 листопада 2006р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Державна політика та

стратегія реформування економіки України в XXI сторіччі» (м. Полтава, Полтавська державна аграрна академія, 27 березня 2007р.); Всеукраїнській конференції молодих учених і студентів «Інноваційні процеси економічного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід» (м. Тернопіль, Тернопільський національний економічний університет, 26-27 квітня 2007р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Удосконалення управління ресурсами підприємств АПК в умовах глобалізації економіки» (м. Полтава, Полтавська державна аграрна академія, 26-27 листопада 2008р.); Міжнародній науковій конференції «Макроекономічне регулювання інвестиційних процесів та впровадження стратегії інновативно–інноваційного розвитку в Україні» (м. Київ, Рада з вивчення продуктивних сил України, Національна академія наук України, 23-24 жовтня 2008р.); Всеукраїнська науково-практична Інтернет - конференція «Україна наукова» (м. Київ, Інститут наукового прогнозування, 23-25 грудня 2008р.); II Міжнародній конференції молодих учених і студентів «Інноваційні процеси економічного і соціально – культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід» (м. Тернопіль, Тернопільський національний економічний університет, 26-27 березня 2009р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Інновації для сільського господарства» (м. Житомир, Житомирський національний агроекологічний університет, 26 березня 2009р.); Всеукраїнській науковій конференції молодих учених (м. Умань, Уманський державний аграрний університет, 2009р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаним дослідженням відповідно до поставленої мети і завдання. Наукові розробки, висновки і пропозиції, що висвітлені в дисертаційній роботі, одержані автором особисто. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, в роботі використанні лише ті положення, які є результатом особистих розробок автора.

Публікації. За результатами дисертаційного дослідження опубліковано 23 наукові праці загальним обсягом 5,9 др. арк., у тому числі у фахових виданнях – 12 статей, загальним обсягом - 4,4 др. арк., з яких у співавторстві 3 (0,7 др. арк.), тези доповідей – 11, загальним обсягом 1,5 др. арк.

Структура і обсяг роботи. Основний зміст дисертації викладено на 204 сторінках комп'ютерного тексту. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 202 найменувань, 47 таблиць, 24 рисунків та 13 додатків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, сформульовано мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, визначено наукову новизну і практичне значення одержаних результатів.

У першому розділі „**Теоретичні основи формування інвестицій діяльності аграрного сектора економіки**” досліджуються теоретичні і законодавчі засади інвестиційної діяльності підприємств у період реформування сільськогосподарських підприємств. Досліджуються різні думки вчених щодо визначення поняття інвестиційної діяльності, але вони є суперечливими. До того

ж, ці визначення не охоплюють важливих сучасних ознак і аспектів інвестиційної діяльності, таких як попередня оцінка інвестиційного проекту чи заходу, розробка інвестиційної стратегії і програми, планування інвестицій, фінансування інвестиційних заходів, мета інвестора. Найбільш всебічно відображає сутність цієї категорії тлумачення, яке визначає інвестиції як сукупність всіх видів витрат одноразового характеру, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої утворюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект. Принципова відмінність між інвестиційною діяльністю та інвестиційним процесом полягає в тому, що інвестиційна діяльність – це проектна, організаційна, управлінська, контрольна робота, яка виконується в інтересах планової реалізації інвестицій. Інвестиційний процес – це сукупність послідовних дій для досягнення якого-небудь результату. Інвестиційна діяльність та інвестиційний процес виступають об'єктами регулювання й управління як з боку держави та місцевих органів влади, так і з боку учасників й інвесторів.

Інвестиційна діяльність сільськогосподарських підприємств залежить від різноманітних природно - кліматичних, соціальних, економічних, фінансових та інших особливостей галузі. Успішна інвестиційна діяльність можлива за умови створення сприятливого інвестиційного клімату, тобто середовища, в якому проходять інвестиційні процеси. Воно формується під впливом політичних, економічних, соціальних та інших факторів, що визначають умови інвестиційної діяльності в регіоні і ступінь ризику інвестування. Параметрами оцінки інвестиційного клімату в країні, регіоні, галузі та підприємстві виступають кількісні та якісні характеристики їх стану та розвитку. В умовах реформування відносин власності і форм господарювання виникає гостра необхідність дослідження інвестиційного клімату функціонування сільськогосподарських підприємств з урахуванням регіональних особливостей.

Інвестиційна діяльність сільськогосподарських підприємств значною мірою залежить від ролі і місця цієї галузі у системі агропромислового комплексу, насамперед це стосується характеру економічних відносин між сільським господарством та іншими сферами АПК. Крім того, вона формується під впливом різноманітних природно-кліматичних, економічних, фінансових, соціальних та інших факторів і особливостей розвитку галузі.

Сучасний ринковий механізм господарювання формується не як природний еволюційний процес, а як процес прискореної трансформації адміністративно-командної системи. Якщо раніше в пошуках шляхів інтенсифікації і підвищення ефективності виробництва здійснювався процес інтеграції аграрного сектора з обслуговуючими, переробними і реалізуючими готову продукцію самостійними галузями та сферами (безпосередньо створення АПК), то нині відбувається реформування організаційної структури на основі поступового витіснення вертикальних зв'язків та їх заміна на горизонтальні економічні відносини між партнерами. Проте в теперішній час супутні галузі більш монополізовані ніж сільське господарство, що надає їм можливість диктувати ціни, умови тощо. А тому цей чинник слід застосовувати при вивченні особливостей інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств з урахуванням різноманітних організаційно-правових форм.

Інвестиційну діяльність й інвестиційний клімат слід розглядати як багатогранні і багатофакторні явища, які потребують комплексних оцінок. В дисертації запропонована сукупність методів, підходів і показників оцінки інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств на макро- і мікрорівнях. Вони забезпечують комплексність аналізу, врахування масштабу, напрямів і пріоритетів інвестиційної діяльності, оцінку інвестиційного клімату, умов інвестиційної діяльності та інвестиційної привабливості, а також оцінку джерел фінансування інвестицій. Зазначені аспекти оцінок аналізуються на всіх рівнях, але зміст, підходи, методи і показники аналізу у більшості випадків відрізняються. Виключенням є наскрізні показники динаміки, структури і ефективності інвестицій. Сільськогосподарське підприємство може одночасно реалізувати декілька інвестиційних проектів чи заходів, а інвестиційну діяльність здійснювати як у реальній, так і фінансовій сферах. Тому в оцінках такої діяльності підприємства застосовуються методи, підходи і показники, які ґрунтуються на даних обліку і звітності підприємства. Обсяги інвестицій у фактичних цінах відповідних років характеризують масштаб інвестиційної діяльності, а динаміка показників у порівнянних цінах – зміна цього масштабу.

Аналіз структури інвестицій та структурних зрушень свідчить, відповідно, про поточні пріоритети та їх зміну в часі. Найбільш поширеним є визначення ефективності інвестиційного проекту (бізнес-плану). Одним із основних завдань інвестиційного проекту (бізнес-плану) є визначення розміру необхідних інвестицій та їх розподілу. Розробка проекту закінчується оцінкою економічної ефективності інвестиційного капіталу та його життєвого циклу. Для цього використовують метод дисконтованого грошового потоку, який враховує вплив фактору часу. Адже вартість інвестицій та прибутків у різні проміжки часу буде не однаковою. Оскільки визначальним фактором здійснення інвестиційної діяльності є стан інвестиційного клімату, то оціночні показники слід доповнити методами оцінки інвестиційного клімату та прийомами визначення рейтингу інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств.

У другому розділі **«Оцінка сучасного стану та ефективності інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств»** оцінкою умов інвестиційної діяльності й інвестиційного клімату сільськогосподарських підприємств Черкаської області встановлено, що вони мають сприятливі природно - кліматичні та економічні умови, а також значний ресурсний потенціал для забезпечення розширеного відтворення й інвестиційної діяльності. Одним із найважливіших критеріїв, які значно поліпшують економічні процеси, є активізація інвестиційної діяльності. Між зростанням інвестицій та позитивним виробництвом в агропромисловому комплексі існує тісний взаємозв'язок (табл. 1).

В цілому по Україні приріст інвестицій в сільське господарство є меншим ніж у промисловості, частка якої є більшою від сільського господарства у капітальних вкладеннях в економіку країни. Стосовно Черкаської області, то тут спостерігається поступове збільшення обсягу інвестицій як у сільське господарство, так і в промисловість.

Зокрема, в сільське господарство Черкаської області в 2007р. направлено на 690 млн грн інвестицій більше, ніж у 2004р., але в той же час на 822 млн грн менше порівняно з обсягом інвестицій, направлених в промисловість. Протягом 2001-2007рр. у структурі інвестицій переважали внутрішні інвестиції, в основному власні кошти підприємств, які досягли 57 - 72%, виключенням був 2004р., коли питома вага внутрішніх інвестицій становила 33%.

Таблиця 1

**Інвестиції в основний капітал за видами економічної діяльності
(у фактичних цінах)**

Показники	Параметри за роками							
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
	Україна ¹				Черкаська область ²			
Економіка всього, млн. грн. у т.ч.:	75714	93096	125254	188486	2408	2046	3304	4236
сільське господарство, млн грн	3380	2983	7309	9519	184	378	1063	874
відносно до економіки, %	4,5	3,2	5,8	5,1	7,6	18,6	32,2	20,6
промисловість, млн. грн	28191	35031	44804	64341	625	813	1083	1696
відносно до економіки, %	37,2	27,4	35,8	34,1	26,0	39,7	32,8	40,0

Примітки:

¹ Україна в цифрах 2008р.

² Статистичний щорічник Черкаської області 2008р.

Найменше інвестицій Черкащина отримує від іноземних інвесторів, обсяг яких у структурі капітальних вкладень в економіку протягом аналізованого періоду коливався від 1,2 до 4,5%. В цілому, розглядаючи джерела інвестицій, необхідно відзначити, що їх структура залежить від рівня розвитку економіки, її ефективності і віддачі використовуваних ресурсів.

Інвестиції відіграють велику роль для країни в цілому і для її економіки зокрема. Їх можна класифікувати за різними ознаками, яких у науковій літературі дуже багато. Метою класифікацій інвестицій є надання повної інформації для визначення найбільш вдалого капіталовкладення. Чим більше розширити ступінь деталізації ознак класифікації інвестицій, тим більше видів інвестицій можна запропонувати. Класифікація інвестицій, наведена на рис.1, визначає підходи та аналіз оцінки інвестиційної діяльності для прийняття правильних управлінських рішень.

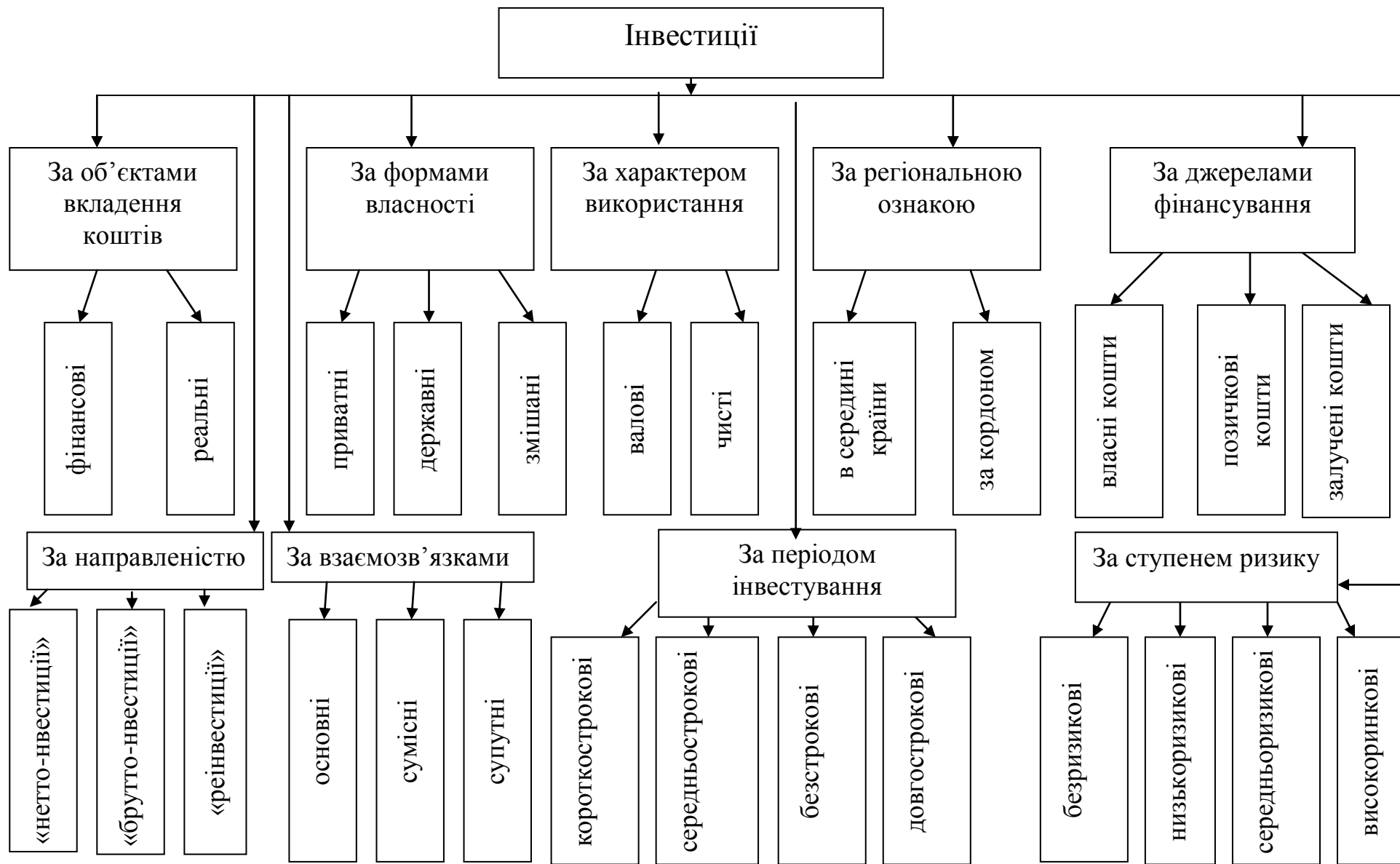

Рис. 1. Класифікація інвестицій

Виробнича структура господарства вимагає забезпечення виконання технологічних операцій у рослинництві певними сільськогосподарськими машинами, а у тваринництві залежно від його спеціалізації – забезпечення приміщеннями та технологічним обладнанням з виробництва кормів і отриманням продукції. Все це вимагає диференційованого підходу до потреби в інвестиціях кожного сільськогосподарського підприємства.

У процесі дослідження діяльності сільськогосподарських підприємств Черкаської області нами було виділено п'ять типів спеціалізації аграрних формувань, а саме: господарства зерно-молочного, зерно-м'ясного, зерно-бурякового, зерно-соняшникового, зернового типу спеціалізації та багатогалузеві (табл. 2).

Таблиця 2

Інвестування різних типів спеціалізації сільськогосподарських підприємств Черкаської області на кінець 2006 р.

Тип спеціалізації	Інвестиції			Прибуток на 1 га с.-г. угідь, грн	Рівень рентабельності основної діяльності, %	Рентабельність інвестицій, %
	в середньому на 1 господарство, тис грн	на 1 га с.-г. угідь, грн	на 1 с.-г. працівника, грн			
зерно-молочний	715,7	164,7	5,4	267,6	16,2	91,3
зерно-м'ясний	543,1	319,5	7,5	-131,5	-6,4	-41,2
зерно-буряковий	1474,1	599,6	16,3	397,5	16,9	66,3
зерно-соняшниковий	450,4	256,5	6,1	305,9	13,7	119,3
зерновий	469,6	214,3	6,6	173,4	10,2	80,9
багатогалузеві	722,3	358,0	6,0	77,8	3,7	21,7

Примітки.

Розрахунки проведені на основі даних Головного управління агропромислового розвитку Черкаської обласної державної адміністрації

Найбільшу питому вагу (50,7%) в загальній кількості сільськогосподарських підприємств займають формування, які спеціалізуються на виробництві зерна, тобто зернового типу, найменшу – зерно - м'ясні.

Як бачимо, найбільше інвестицій на 1 га сільськогосподарських угідь вклали підприємства, що відносяться до зерно-бурякового типу спеціалізації та багатогалузеві, відповідно – 599,6 та 358 грн, що стосується підприємств інших типів спеціалізації, то в них залучено менше інвестицій. Розмір інвестицій безпосередньо віддзеркалюється на економічних показниках роботи підприємств, в т.ч. і на їх прибутковості.

Дослідженнями встановлено, що найбільш прибутковими є підприємства зерно-соняшникового і зерно-бурякового типу спеціалізації. Рівень рентабельності підприємств за типами спеціалізації також досить різноманітний. Так, найвища рентабельність інвестицій спостерігається в підприємствах зерно-соняшникового типу спеціалізації – 119,3%. Серед усіх типів спеціалізації, збитковими виявилися зерно-м'ясні господарства. Рівень збитковості у них становить – 41,2%. В сучасних умовах господарювання інвестиційна діяльність сільськогосподарських підприємств повинна бути спрямована як на досягнення високого рівня віддачі вкладень, так і на підвищення ефективності діяльності підприємства в цілому.

На основі проведених групувань сільськогосподарських підприємств кожного типу спеціалізації були встановлені раціональні розміри підприємств, які забезпечують високоефективну їх діяльність та рентабельність інвестицій.

У третьому розділі „**Основні напрями активізації й підвищення інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств**” знаходження оптимального плану розвитку сільськогосподарських підприємств регіону доцільно проводити шляхом використання економіко-математичних методів. Для цього розробляється економіко – математична модель. Числова економіко-математична модель має блочну структуру при наявності допоміжного та об'єднуючого блоків, де кожен блок відображає змодельовані виробничі процеси в кожному виробничому типі сільськогосподарських підприємств (рис. 2).

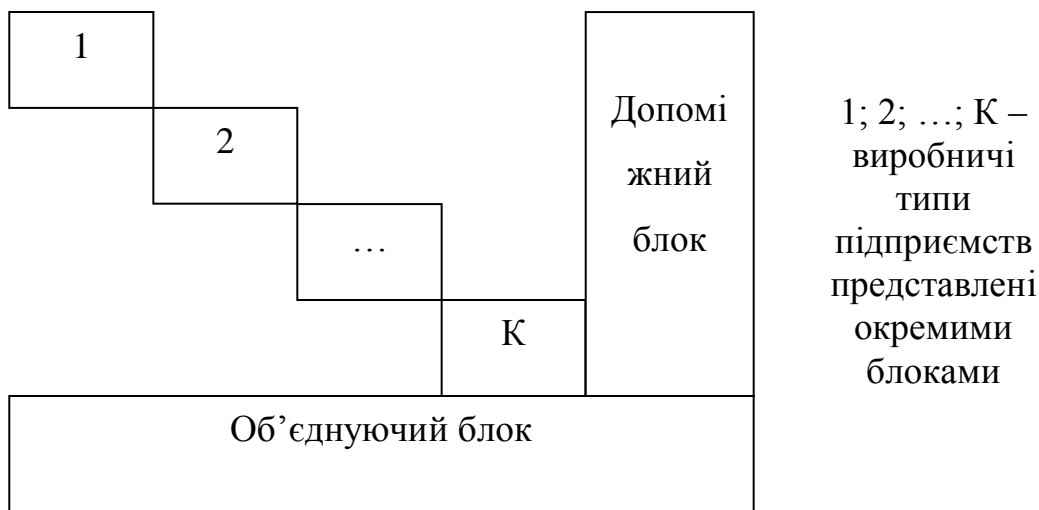

Рис. 2. Схема економіко-математичної моделі встановлення оптимального розміру інвестицій в сільськогосподарські підприємства регіону

Для Черкаської області розмір матриці складає 236 обмежень x 248 змінних. Економіко-математична модель вирішувалася на знаходження оптимального плану розміру та співвідношення галузей забезпечення інвестиціями при отриманні максимального прибутку. В матрицю задачі вносилися інформація, зібрана на основі показників виробничо-фінансової

діяльності за останні три роки типових сільськогосподарських підприємств. Дані підприємства були визначені на основі обробки статистичної інформації по аграрних формуваннях Черкащини. В основу відбору було покладено раціональні розміри підприємств, ефективність виробничо-фінансової діяльності та їх рейтинг серед підприємств аналогічної групи спеціалізації.

Розраховано прогнозовані показники інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств Черкаської області різних типів спеціалізації на період 2009–2015 рр. Здійснено два варіанти прогнозу обсягу інвестицій: оптимістичний та песимістичний (табл. 3).

Таблиця 3

Структура потреби в інвестиціях для підприємств на 2015р., %

Тип спеціалізації	Галузі рослинництва		Галузі тваринництва		Виробнича інфраструктура		Всього	
	оптимістичний варіант	песимістичний варіант	оптимістичний варіант	песимістичний варіант	оптимістичний варіант	песимістичний варіант	оптимістичний варіант	песимістичний варіант
зерно-буряковий	40,9	41,1	28,8	35,3	30,3	23,6	100	100
зерно-соняшниковий	17,4	22,3	52,5	69,6	30,1	8,1	100	100
м'ясо-зерновий	8,8	9,5	88,1	82,0	3,4	8,5	100	100
зерновий	15,4	25,8	54,5	43,2	30,1	31,0	100	100
зерно-молочний	18,5	14,2	64,6	73,4	16,9	12,4	100	100
багатогалузеві	15,8	20,3	77,9	64,6	6,3	15,1	100	100
Разом	18,1	23,0	61,2	56,2	20,7	20,8	100	100

Примітки.

Розрахунки проведені на основі економіко-математичної моделі розробленої автором

За першим варіантом необхідна більша сума інвестицій, а саме – 3,5 млрд грн, за другим ця сума менша і становитиме 2,9 млрд грн.

Впровадження у виробництво інноваційного розвитку та оптимального співвідношення між галузями і встановлення їх раціональних розмірів, а також залучення необхідних капітальних і поточних інвестицій, дасть можливість використати потенційні резерви сільськогосподарських підприємств регіону. Це створить умови для збільшення виробництва конкурентоспроможної продукції та підвищення ефективності діяльності підприємств різних виробничих типів.

Диференціація в ефективності виробничої діяльності підприємств різних виробничих типів та в сумах інвестицій на гектар земельних угідь призведе до відповідної відмінності в рівнях рентабельності інвестицій (табл.4).

Таблиця 4

**Ефективність використання капітальних інвестицій на 2015 р.
(оптимістичний варіант)**

Тип спеціалізації	Сума інвестицій, тис. грн	Інвестиції на 1 га с.-г. угідь, грн	Чистий прибуток на 1 га с.-г. угідь, грн	Рівень рентабельності виробництва, %	Рівень рентабельності інвестицій, %
зерно-буряковий	340859	3648	3402	75	93,3
зерно- соняшниковий	192478	5338	2561	80	48,0
м'ясо-зерновий	233082	12177	2313	50,7	19,0
зерновий	1409238	3742	2706	76,7	72,4
зерно-молочний	502412	6041	4655	107,6	77,0
багатогалузеві	851826	6689	2914	77,7	43,6
Разом	3529895	4705	3033	80	63,2

Примітки.

Розрахунки проведені на основі економіко-математичної моделі розробленої автором

Оптимістичний варіант розвитку подій та його реалізація вимагає залучення значно більших сум інвестицій, ніж песимістичний. Найбільшого інвестування вимагають підприємства, що відносяться до м'ясо-зернового типу спеціалізації. Для їх розвитку необхідно залучити на гектар сільськогосподарських угідь в 3,3 рази більше капітальних інвестицій, ніж в підприємствах зернового або зерно-бурякового напрямку. Для сільськогосподарських підприємств зерно-соняшникового, зерно-молочного

типів спеціалізації та багатогалузевих сума інвестицій на гектар земельних угідь складатиме 5,3-6,7 тис. грн.

При розвитку подій за оптимістичним сценарієм змінюється рентабельність інвестицій вкладених в підприємства різних типів спеціалізації. Найбільш високого рівня рентабельності інвестицій можна очікувати в господарствах зерно-бурякового типу спеціалізації. В підприємствах зерно-молочного та зернового типу спеціалізації рівень рентабельності інвестицій буде становити 72-77%. В багатогалузевих та зерно-соняшникових господарствах цей показник досягне 44-48%, а найнижчий – 19% будуть мати підприємства м'ясо-зернового напрямку.

Розрахунок дисконтованих вигод показує, що при реалізації в перспективі оптимістичного варіанту розвитку подій при ставці дисконту 14% вкладені капітальні інвестиції в цілому по сільськогосподарських підприємствах регіону окупляться вже в 2014 р., при ставці дисконту 20% - на рік пізніше, тобто у 2015р., а при ставці 30% - у 2018р. Дещо інша ситуація буде мати місце при впровадженні песимістичного сценарію. Дисконтовані чисті вигоди змінюються і окупність інвестицій, при ставці 14%, здійсниться у 2017 р., при ставці 20% - у 2018р., а при ставці – 30% у 2031р.

ВИСНОВКИ

В дисертаційній роботі представлені теоретичні та практичні проблеми інвестиційної діяльності реформованих сільськогосподарських підприємств з урахуванням регіональних особливостей. Обґрунтовані науково-методологічні підходи та розроблені практичні заходи щодо подальшого розвитку інвестиційної діяльності підприємств в умовах ринкового механізму господарювання. За результатами проведеного наукового дослідження сформульовано наступні висновки і пропозиції.

1. Інвестиційну діяльність доцільно розглядати в поєднанні таких суміжних до неї категорій, як інвестиційний процес, інвестиційна політика, інвестиційна привабливість, інвестиційна стратегія, так як це сприятиме комплексній оцінці даної категорії та забезпеченні її ефективності в сільськогосподарських підприємствах. Відповідно, при інвестиційній діяльності повинна бути врахована розробка стратегій інвестування, оцінка інвестування (зокрема проекту), мета інвестора, фінансова сторона інвестиційних заходів і обов'язково напрями та об'єми інвестицій.

2. Першочерговими заходами підвищення ефективності інвестиційної діяльності в сільськогосподарських підприємствах є: впровадження системи підтримки кредитування комерційними банками інвестиційних проектів; створення пайових інвестиційних фондів для реалізації великих інноваційних проектів у сільському господарстві; розширення кредитування інвестиційних проектів за рахунок лізингових, факторингових та інших операцій.

3. Питома вага інвестицій в основний капітал сільського господарства України в останні чотири роки становить щорічно 3,2 – 5,8%, в той же час як в Черкаській області 7,6 – 32,2%. При цьому темпи зростання інвестицій в сільське

господарство Черкащини в 1,7 рази перевищує їх в дану галузь України та в 1,8 рази - в регіональну промисловість. Черкаська область має середній рівень інвестиційної привабливості, який різниться по її окремих регіонах.

4. В сільськогосподарських підприємствах все більшого зношення і старіння зазнає машинно-тракторний парк, скорочується поголів'я майже всіх видів тварин. Рентабельне виробництво і попит на зерно та соняшник, з одного боку, збитковість продукції тваринництва – з другого, обумовили зміни у спеціалізації підприємств, скорочення або ліквідацію низькорентабельних і збиткових галузей. Виробництво тваринницької продукції в більшості сільськогосподарських підприємствах залишається збитковою.

5. Суттєво змінилася відтворювальна структура інвестицій в основний капітал сільського господарства Черкаської області. Основним напрямом стає вкладення інвестицій у будівництво нових приміщень, що становить майже 58 % загального їх обсягу. Досить суттєва частка сукупних інвестицій, у розмірі 42%, відведена на технічне переоснащення і реконструкцію діючих сільськогосподарських підприємств. Найбільше іноземних інвестицій у галузь надійшло із Кіпру та Німеччини - по 30% від загального обсягу інвестицій даної галузі, Данії – 20%, США – 10% та інших країн.

6. Встановлено, що ефективність інвестицій в сільськогосподарських підприємствах залежить від типу їх спеціалізації. Визначено для підприємств різних типів спеціалізації раціональні розміри та доведено, що вони виступають одним із факторів високоефективного виробництва та скорочення періоду окупності інвестицій, а значить інвестиційної привабливості.

7. Використання економіко - математичних методів та запропонованої блочної економіко - математичної моделі дає можливість на рівні регіону вибрати оптимальну структуру виробництва для кожного типу спеціалізації сільськогосподарських підприємств та є необхідним підґрунтям прийняття ефективних інвестиційних рішень щодо знаходження оптимальних напрямів їх інвестування. Це досягається за рахунок раціонального використання наявного ресурсного потенціалу та повного використання залучених інвестицій, направлених у виробництво, а також приросту конкурентоспроможної продукції. Збільшення обсягів сільськогосподарської продукції має бути досягнуто з мінімальними виробничими витратами при максимальному прибутку. Це можливо забезпечити при правильному виборі оптимального режиму економічного розвитку всього регіону та і окремих його складових. Модель забезпечує взаємозв'язок між рівнем розвитку виробництва, темпами економічного розвитку та найважливішими задачами, які необхідно вирішити в регіоні з інвестування сільськогосподарських підприємств.

8. З метою забезпечення конкурентоспроможності сільського господарства обґрунтовано застосування в галузях рослинництва та тваринництва новітніх технологій. На сучасному етапі доцільно застосовувати в діяльності сільськогосподарських підприємств ґрунтозахисну систему землеробства з розширеним виробництвом родючості ґрунту і поступовим переходом на ґрунтозахисний, малозатратний, енергозберігаючий обробіток ґрунту з основами біологічного землеробства No-Till. В основі даного

землеробства лежить технологія нульового обробітку ґрунту. Для реалізації даної технології і оптимізації виробничих процесів рослинництва необхідне застосування певного набору техніки. Встановлена також потреба в оптимальній кількості техніки, її складу та обсягах капітальних інвестицій для галузей тваринництва у господарствах Черкаської області кожного виробничого типу спеціалізації. Доведена необхідність розширення поголів'я свиней, ВРХ, особливо корів. Тому важливо, в першу чергу, направити інвестиції на закупку високо племінних корів, поступову реконструкцію і будівництво приміщень, закупку техніки.

9. Розраховано прогнозовані показники інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств Черкаської області на 2009-2015 рр. за двома варіантами: песимістичним та оптимістичним. По першому варіанту середньорічний обсяг інвестицій в сільськогосподарські підприємства складає 2,9 млрд грн, по другому варіанту – 3,5 млрд грн. За песимістичним прогнозом термін окупності інвестицій становитиме 2,1 роки, а за оптимістичними – 1,6. Середній рівень рентабельності інвестицій при песимістичному варіанті у сільськогосподарських підприємствах різних типів спеціалізації становитиме 47,5%, а при оптимістичному – 63,2%.

10. Впровадження оптимального плану розвитку виробництва в сільськогосподарських підприємствах різних виробничих типів Черкащини як за песимістичним, так і за оптимістичним сценарієм розвитку подій дасть можливість окупити реальні інвестиції, збільшити обсяги виробництва і отримати конкурентоспроможну сільськогосподарську продукцію. Основним джерелом інвестицій в близькі роки мають стати прибутки підприємств, підтримки державного бюджету, кредити банків, залучені кошти працівників підприємств та інші інвестори.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у фахових виданнях:

1. Уланчук А. І. Система кредитування сільськогосподарських виробників / А. І. Уланчук, О. В. Уланчук // Зб. наук. пр. Харківського національного аграрного університету. — Х. : ХНАУ, 2004. — № 8. — С. 188—193. *(особистий внесок здобувача: аналіз кредитування сільськогосподарських підприємств).*
2. Уланчук О. В. Створення сприятливого інвестиційного клімату в аграрних формуваннях України / О. В. Уланчук // Економіка: проблеми теорії та практики : зб. наук. пр. — Дніпропетровськ : ДНУ, 2005. — Вип. 207. — С. 352—359.
3. Уланчук О. В. Залучення іноземних інвестицій в агропромисловий комплекс / О. В. Уланчук // Зб. наук. пр. Луганського національного аграр. ун – ту/ за ред. В. Г. Ткаченко. — Луганськ: Вид-во ЛНАУ, 2006. — №62(85). — С. 401—405.

4. Уланчук О.В. Формування інвестиційної привабливості підприємств АПК / Збірник наукових праць Харківського національного аграрного університету: ХНАУ, 2006. - № 9. - с. 274-278
5. Уланчук О. В. Значення інвестиційної діяльності в аграрній сфері / О. В.Уланчук // Зб. наук. пр. Харківського національного аграрн. ун-ту. — Х. : ХНАУ, 2006. — № 3. — С. 276—281.
6. Уланчук О. В. Інвестування аграрного сектора Черкаської області / О. В. Уланчук // Зб. наук. пр. Уманського держ. аграрн. ун-ту. — Умань : УДАУ, 2006. — Вип. 62; Ч. 2. — С. 154-161.
7. Жарун О. В. Особливості оцінки економічної ефективності інвестицій / О. В. Жарун // Зб. наук. пр. Уманського держ. аграрного ун-ту / УДАУ. — Умань, 2007. — Вип. 64.; Ч. 2: Економіка. — С. 156—165.
8. Жарун О. В. Сучасний стан іноземного інвестування Черкаської області / О. В. Жарун // Інвестиції: практика та досвід. — 2007. — №12 (червень). — С. 9—14.
9. Уланчук В. С. Формування інвестиційного клімату регіону / В.С. Уланчук, О. В. Жарун. // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону: наук. зб. / за ред. І. Г. Ткачук. — Івано - Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного ун-ту ім. В. Стефаника, 2007. — Вип. III; Т2. — С. 200—205. *(особистий внесок здобувача: виявлення впливу факторів на формування інвестиційного клімату сільськогосподарських підприємств регіону)*.
10. Жарун О. В. Аналіз ефективності інвестиційної діяльності в сільськогосподарських підприємствах Черкаської області / О. В. Жарун // Інвестиції: практика та досвід. — 2008. — №12 (червень). — С. 14—20.
11. Жарун О. В. Регіональні аспекти інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств Черкащини / О. В. Жарун // Економіка АПК. — 2008. — №3. — С. 111—116.
12. Уланчук А. І. Розвиток та аналіз інвестиційної діяльності в аграрному комплексі Черкаської області / А. І. Уланчук, О. В. Жарун // Зб. наук. пр. Уманського державного аграрного. — Умань : УДАУ, 2009. — Вип. 70. — с. 98-114 *(особистий внесок здобувача: визначення спеціалізації сільськогосподарських підприємств регіону та аналіз їх інвестиційної діяльності)*.

Матеріали конференцій:

1. Уланчук О. В. Проблеми інвестиційної діяльності АПК / О. В. Уланчук // Тези наук. конф. — Умань : УДАУ, 2006. — С. 247—248.
2. Жарун О. В. Особливості інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств / О. В. Жарун // Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Полтава, 27 березня 2007р.). — Полтава : ПДАА, 2007. — С. 100—103.
3. Жарун О. В. Принципи формування інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств / О. В. Жарун // Тези доп. Всеукр.

- конф. молодих учених і студентів. — Тернопіль : ТНЕУ, 2007. — С. 21—23.
4. Жарун О. В. Створення сприятливого інвестиційного клімату регіону / О. В. Жарун // Матеріали Міжнародної наук. – практ. конф. — Івано-Франківськ: ПП Курилюк, 2007. — С. 84—87.
 5. Жарун О. В. Фактори активізації інвестиційного клімату в АПК / О. В. Жарун // Матеріали всеукр. наук. конф. молодих учених — Умань : УДАУ, 2008. — С. 59—61.
 6. Жарун О. В. Аналіз інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств Черкаської області / О. В. Жарун // Матеріали V Всеукраїнської наук. – практ. Інтернет конф. / Інститут наукового прогнозування. — Київ, 2008. — С. 7-11
 7. Жарун О. В. Вплив інвестицій на розвиток галуззі рослинництва у сільськогосподарських підприємствах Черкаської області / О. В. Жарун // Матеріали III Міжнародної наук.-практ. конф. — Полтава: ПДАА, 2008. — С. 28-30
 8. Жарун О. В. Економіко-математична модель встановлення пріоритетних напрямів інвестування підприємств АПК / О. В. Жарун // Матеріали міжнародної наук. конф. — Київ: НАНУ, 2008. — С. 233-237
 9. Жарун О.В. Методичний підхід до визначення ефективності інвестиційної діяльності підприємств / О. В. Жарун // Матеріали міжнародної наук. конф. - Житомир: ЖНАЕУ, 2009. – С. 87-89
 10. Жарун О. В. Вплив рівня інвестицій на розмір прибутку в сільськогосподарських підприємствах Черкащини / О. В. Жарун // Матеріали II Міжнародної конф. молодих учених і студентів. — Тернопіль : ТНЕУ, 2009. — С. 46-48
 11. Жарун О. В. Значення інвестицій для впровадження системи обробітку ґрунту No-Till // Матеріали всеукр. наук. конф. молодих учених / О. В. Жарун. — Умань : УДАУ, 2009. — С. 81-83

АНОТАЦІЯ

Жарун О.В. Інвестиційна діяльність та її економічна ефективність у сільськогосподарських підприємствах. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (сільське господарство і АПК). – Південний Філіал Національного університету біоресурсів і природокористування України «Кримський агротехнологічний університет», м. Сімферополь, 2009.

У дисертації досліджено питання підвищення економічної ефективності інвестиційної діяльності у сільськогосподарських підприємствах в умовах ринкової економіки. Визначено економічну суть інвестицій та розглянуто їх класифікації, охарактеризовано інвестиційну діяльність та її розвиток в Україні, визначено інвестиційну привабливість сільськогосподарських підприємств в

регіоні. Досліджено джерела формування інвестицій, а також розглянуто методи оцінки ефективності інвестиційної діяльності в сільському господарстві. Проаналізовано умови інвестиційної діяльності в сільськогосподарських підприємствах та визначено її економічну ефективність. Встановлено напрями та джерела фінансування інвестиційної діяльності підприємств. Обґрунтовано напрями підвищення економічної ефективності вкладення інвестицій у сільськогосподарські підприємства.

Розроблена блочна економіко-математична модель для обґрунтування стратегії інвестування сільськогосподарських підприємств різних типів спеціалізації та регіону в цілому.

Розраховано прогноз потреби в інвестиціях сільськогосподарських підприємствах різних виробничих типів, проведено розрахунок дисконтованих вигод за двома варіантами розвитку подій при різній ставці дисконту.

Ключові слова: *інвестиції, інвестиційна діяльність, інвестиційна привабливість, економічна ефективність інвестицій, інвестиційний клімат, сільське господарство, економіко-математична модель.*

АННОТАЦІЯ

Жарун Е.В. Инвестиционная деятельность и ее экономическая эффективность в сельскохозяйственных предприятиях. – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (экономика сельского хозяйства и АПК). – Южный филиал Национального университета биоресурсов и природопользования Украины «Крымский агротехнологический университет», г. Симферополь, 2009.

В работе изложены вопросы повышения экономической эффективности инвестиционной деятельности сельскохозяйственных предприятий в условиях рыночной экономики. Определено экономическую суть инвестиций, рассмотрено их классификацию, характеризовано инвестиционную деятельность и ее развитие в Украине, а также установлено инвестиционную привлекательность сельскохозяйственных предприятий в регионе. Исследованы источники формирования инвестиций, а также рассмотрены методы оценки экономической эффективности инвестиционной деятельности в сельском хозяйстве. Проанализированы условия инвестиционной деятельности в сельскохозяйственных предприятиях и определено ее экономическую эффективность. Установлено направления и источники финансирования инвестиционной деятельности предприятий. Обоснованы направления повышения экономической эффективности вложения инвестиций в сельскохозяйственные предприятия.

Проведена комплексная оценка экономического развития сельского хозяйства региона. Определено типы специализации сельскохозяйственных предприятий с наиболее высокой экономической эффективностью использования инвестиций. При этом большое внимание уделено повышению производительности сельскохозяйственной продукции за счет внедрения

энергосберегающей обработки почвы на основе биологического земледелия No-Till. В основу данного земледелия положена технология нулевой обработки почвы.

Предложено методику рейтинговой оценки инвестиционного потенциала сельского хозяйства региона в целом и в разрезе районов.

Оценено влияние инвестиций на размер прибыли в сельскохозяйственных предприятиях разных производительных типов региона при помощи корреляционного анализа.

Разработана блочная экономико-математическая модель для обоснования стратегии инвестирования сельскохозяйственных предприятий разных типов специализации, а также региона в целом. Предложенная экономико-математическая модель задачи разработана таким образом что, путем небольших изменений в ограничениях ее матрицы, возможно введение других вариантов для рассмотренных ситуаций. Это дает возможность установить необходимость в инвестициях для достижения поставленной цели, при максимально прогнозированной прибыли, предприятиями каждого конкретного производственного типа и региона в целом.

Смоделировано стратегию развития сельскохозяйственных предприятий на основе инновационно-ориентированной и конкурентоспособной экономики, направленной на достижение наивысшего экономического и социального эффекта от инвестиций, а также рационального их использования в сельском хозяйстве региона.

Рассчитано и обосновано прогноз потребности в инвестициях сельскохозяйственных предприятий разных типов специализации, приведено расчет дисконтированных выгод по двум вариантам развития событий при разных ставках дисконта. Предложен механизм инвестирования сельскохозяйственных предприятий за счет прибыли предприятий, кредитов и средств рабочих, которые заняты в данных производствах, а также через частичную поддержку государства,

Ключевые слова: *инвестиции, инвестиционная деятельность, сельское хозяйство, инвестиционная привлекательность, экономическая эффективность инвестиций, инвестиционный климат, экономико-математическая модель.*

ANNOTATION

Zharun O.V. Investment activity and its economic efficiency in the agricultural enterprises. – A manuscript.

The dissertation on the degree of the candidate of economics sciences, by the speciality 08.00.04 - economy and management of the enterprises (agriculture and APK). – Southern branch of the National University of bioresources and environment of Ukraine “ Crimean agrarian technological university”, Simferopol, 2009.

The dissertation deals with the question of increasing the economic efficiency of the investment activity in the agricultural enterprises under the market economy conditions. The economic essence of the investment was determined and their

classification were examined, the investment activity and its development in Ukraine were characterized, the investment attractiveness of the agricultural enterprises in the region was determined. The sources of the investment forming were investigated, and also, the methods of the appreciation of the investment activity in agriculture were examined. The conditions of the investment activity in the agricultural enterprises were analyzed and its economic efficiency was determined. The directions and the sources of the investment activity financing of the enterprises was established. The directions of increasing of the economic efficiency of investing in the agricultural enterprises were grounded. The bloc economic and mathematics model for grounding the strategy of investment of the agricultural enterprises of different types of the specialization and the region in total was worked out.

The forecast of the need of investments in the agricultural enterprises of different types was calculated, the calculation of discount profits for two variants of the development of the events at the different rate of the discount was done.

Key words: *investment, investment activity, investment attractiveness economic efficiency of the investments, investment climate, agriculture, economic and mathematics model.*

Підписано до друку 14.05.2009р.
Формат 60x90/16. Папір офсетний.
Гарнітура Times. Умов. друк. арк. 0,9
Тираж 100 прим.

